

Tekstin talon käynnistäminen

Tekstin talo – Textens hus on valtakunnallinen kirjallisuus- ja tekstialan toimijoiden yhteistyöjärjestö, jonka tavoitteena on edistää kirjallisuuden ja kirjoittamisen toimintaedellytyksiä ja tätä tarkoitusta varten hankkia tai vuokrata järjestöjen tuottamalle toiminnalle sopiva tila, Tekstin talo. Tekstin talolle etsitään saavutettavaa, esteettisesti miellyttävää, esteetöntä ja muunneltavaa tilaa. Tekstin talossa yhdistyvät tilapalvelut ja sisällölliset tavoitteet.

Tekstin talo on kiinnostava, elämyksellinen kirjallisuus- ja tekstilähtöisen esitystaiteen keskus. Talon sydämenä on yleisöä palveleva kirjakauppakahvila ja esitystila, uusi matalan kynnyksen julkinen tila, johon on helppo hakeutua kirjallisen kulttuurin äärelle. Palveluita ja sisältöjä tarjotaan monille kohderyhmille: eri taustoista tuleville, eri-ikäisille, erikielisille, kirjoittajille, lukijoille ja esityksistä nauttiville. Tilassa tarjotaan Tekstin talon jäsenorganisaatioiden ohjelmaa sekä uutta, yhteistä Tekstin talon monialaista ohjelmaa.

Tekstin talo toimii alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti niin yleisön, tekstialan toimijoiden, yksittäisten freelancereiden kuin koko kirjallisuus- ja tekstikentän mahdollisuuksien lisääjänä. Tekstin talon jäsenorganisaatiot ovat Helsinki Poetry Connection ry, Kriittinen korkeakoulu ry, Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti ry, Nuoren Voiman Liitto ry, Osuuskunta Poesia, Runoyhdistys Nihil Interit ry, Suomen arvostelijain liitto SARV ry, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto – Finlands översättar- och tolkförbund ry, Suomen Näytelmäkirjailijat ja Käsikirjoittajat - Finlands Dramatiker och Manusförfattare ry, Suomen PEN – Finlands PEN ry, Tutkijaliitto - Forskarförbundet i Finland ry. Uusia jäseniä voidaan ottaa hakemuksen perusteella. Tekstin talo palvelee kuitenkin jäsenyhteisöjen lisäksi koko laajaa tekstin kenttää tekijöistä yleisöihin.

Hankkeen tausta

Kirjallisuus- ja tekstialalla on käynnissä monia huolestuttavia ilmiöitä ja prosesseja: luku- ja kirjoitustaito polarisoituu, kustannusala keskittyy ja vähälevikkisen kirjallisuuden, kuten runouden, mahdollisuudet kapenevat, itsensä työllistäjillä on puutetta kollegiaalisesta tuesta ja työtiloista, kirjallisuustapahtumille sopivista tiloista on huutava pula. Samaan aikaan käynnissä on myös kiinnostavia muutosprosesseja: tekstikäsitteet ovat liikkeessä, kun äänikirja kasvattaa suosiotaan, kirjallisuus astuu ulos kansistaan ja muotoutuu esityksiksi ja kirjoittaminen ja luominen tapahtuu entistä useammin työryhmissä, prosesseina.

Teksti- ja kirjallisuusalan toimijat ovat yhdistäneet voimansa yhteiseksi Tekstin taloksi, ja pyrkivät uudella toimintamallilla ja uusilla yhteisillä tiloilla tarttumaan alan haasteisiin: tarjoamaan kiinnostavan paikan tulla tekstin ja kirjallisuuden sisältöjen äärelle erilaisille yleisöille, tarjoamaan tukea ja kollegiaalisen yhteisön tekstialan ammattilaisille, toimintatilaa ja yhteistyömahdollisuuksia sekä yhteisen tiedotuksen saavutettavuuden parantamiseksi ruohonjuuritason kirjallisuustoimijoille.

Toiminta ja kohderyhmät

Tekstin talo on tekstialan ammattilaisten tukija. Kirjallisuuden, kääntämisen, tulkkauksen, kritiikin ja tutkimuksen ammattilaisille Tekstin talo tarjoaa toimintaedellytyksiä. Tekstin taloon tulee sekä vuokrattavia työhuoneita että yhteiskäyttöisiä lyhytaikaisia työpöytäpaikkoja. Työryhmille tulee mahdollisuus varata kokous- ja koulutustiloja yhteisten projektien työstämiseen tai esitysten harjoitteluun. Lisäksi itsensä työllistäjille kehitetään Tekstin talon yhteinen mentorointimalli ja työhyvinvointiin kehitetään kollegiaalisia tapaamisia ja hyvinvointivalmennusta.

Tekstin talo on Tekstialan järjestöjen kotipesä ja yhteinen resurssi. Tekstialan järjestöille Tekstin talo tarjoaa mahdollisuuden hioa entistä kirkkaampia toimintamalleja ja palvelutarjontaa. Jäsenyhteisöjen sisällöt ja tarjonta voidaan liittää osaksi Tekstin talon ohjelmaa ja niistä voidaan viestää myös yhteisten viestintäresurssien avulla. Keskittämällä viestintää yhteisen nimen alle kaikkien järjestöjen tarjoamalle toiminnalle saadaan lisää näkyvyyttä, tehokkaampi levitys ja suurempi potentiaalinen yleisö. Tehostamiseen kehitetään myös uusia välineitä kuten valtakunnallinen tekstialan kalenteri. Se on kirjallisuus- ja tekstilähtöisten tapahtumien, kurssien, koulutusten, seminaarien, lukupiirien, kirjoittajaryhmien ja festivaalien tiedotussivusto, jossa on myös nostoja, journalistista sisältöä aihepiiriin liittyen sekä tapahtumista ilmoittamisen työkalu. Kirjallisuuskalenterista voi tilata itselleen myös syötteen.

Ennen kaikkea Tekstin talo on ovi kirjallisuuden ja tekstin maailmaan, mahdollisuus luomiseen, tekemiseen, keskusteluun, oppimiseen ja kohtaamiseen. Tekstin talo tarjoaa laajan kirjon koulutuksia, luentoja ja kursseja luovan kirjoittamisen eri osa-alueista, eri ikäisille kirjoittamisesta, kääntämisestä ja sanataiteesta kiinnostuneille, harrastajasta ammattilaiseen. Tekstin talossa voi osallistua lukupiiriin, törmätä kirjailijahaastatteluun, ottaa osaa filosofikeskusteluun,

painaa käsin oman kirjan painotyöhuoneessa tai nauttia kansainvälisestä kirjallisuusesityksestä.

Kävijämääräanalyysien perusteella Tekstin talon vuotuinen kävijämäärä on alkuvaiheessa varovaisestikin arvioituna yli 50 000 kävijää vuodessa. Lisäksi sen digitaaliset sisällöt, kuten tapahtumakalenteri journalistisine sisältöineen, vähälevikkisen kirjallisuuden verkkokirjakauppa ja kirjoittajakoulutuksen portaali palvelevat laajasti kautta maan.

Tilat

Tekstin talossa on monenlaisia tiloja. Julkisiin tiloihin lukeutuvat kirjakahvila, kirjakauppa, painotyöhuone, hiljaisen työskentelyn tila, tapahtumatalo, esitystila. Puolijulkisia ovat erilaiset koulutustilat, kokoustilat ja studiot, lisäksi yksityisempiä tiloja ovat järjestöjen toimistotilat, kirjailijoiden, kääntäjien ja kääntäjien työhuoneet, sosiaalitalat ja varastot. Kaikkiaan tilaa kokonaisuudessa on 1500 m².

Tilat ovat esteettömät ja saavutettavat niin eri puolilta pääkaupunkiseutua kuin ympäri maan. Tilojen muunneltavuus, hyvä sisäilma ja esteettisesti miellyttävä ympäristö ovat tiloille asetettuja kriteerejä. Tällainen tila on nyt tarjolla, ja ratkaisu sen suhteen pitää tehdä vuoden loppuun mennessä.

Tavoitteet ja vaikutukset

Tekstin talolla on lukuisia positiivisia vaikutuksia tekstiteollisuuden ja kirjallisuuden kenttään. Synergia ja skaalaetu parantavat ja monipuolistavat huomattavasti tekstitaiteen tapahtumien tarjontaa ja jo tehtävän arvokkaan sisällön saavutettavuutta ja saatavuutta. Sisältöjen saatavuus paranee valtakunnallisen tiedotuksen ja näkyvyyden kohenemisen myötä sekä digitaalisten keinojen avulla maantieteellisesti niin, että ne ovat aidosti eri paikkakunnilta tavoitettavissa.

Kirjallisuusala vahvistuu rakenteellisesti, kun sen ruohonjuuritason toimijat saavat Tekstin talon myöskin näkyvyyttä ja resursseja tapahtumille ja sisällöille. Tilaresurssit mahdollistavat keskittymisen sisältöihin tilojen jatkuvan etsimisen sijaan. Tekstin talo toimii uusien muotojen ja kokeilujen kotikenttänä ja mahdollistaa uudet tekstituotannot.

Tekstin talo vahvistaa taustajärjestöjensä kanssa lukutaitotyötä tekemällä uudenlaista yhteistyötä koulujen kanssa ja tarjoamalla lukemisen ja kirjoittamisen positiivinen paikan myös lapsille ja nuorille; lisäksi lasten ja nuorten sanataiteen harrastusmahdollisuudet laajenevat ja monipuolistuvat Tekstin talon tarjonnan myötä.

Myös kaupallinen kustannusala tulee hyötymään Tekstin talosta, koska Tekstin talo elävöittää kenttää, kasvattaa uusia kirjoittajia ja kirjailijoita, palvelee lukijoita ja nostaa koko alan näkyvyyttä ja kiinnostavuutta. Tekstin talon säännöllisiksi alivuokralaisiksi on kaavailtu myös mm. äänikirjatoimijoita ja kahvilayrittäjiä ja Tekstin talo tarjoaa tunti- ja päiväkohtaisesti vuokrattavia kokous- ja tapahtumataloja myös kirjallisuus- ja tekstialan yrityksille. Tekstin talo luo uudenlaisia mahdollisuuksia myös järjestötoimijoiden ja kaupallisten toimijoiden yhteistyöhön. Lisäksi uusi kirjallisuuskeskus on matkailullinen vetovoimatekijä alueellisesti ja synnyttää uusia välillisiä positiivisia talousvaikutuksia.

Tekstin talo luo tekstialan ammattilaisille uusia työmahdollisuuksia, vahvistaa ammatillista osaamista sekä tarjoaa kollegiaalista tukea. Uusina toimintamuotoina kehitämme tekstialan ammattilaisten mentorointiohjelmaa ja osaamisen tukemiseen lisäkoulutusta. Uuden kirjallisuuteen ja tekstiin keskittyvän yhteisön ja tilan olemassaolo ja siihen kiinnittymisen mahdollisuus tukee ja vahvistaa yksinyöllistyvien tekstityöläisten ammatti-identiteettiä. Tekstin talo tarjoaa heille myös konkreettisen paikan, työ- ja tapaamistiloja.

Tekstin talo toimii jatkossa paitsi maanlaajuisesti myös kansainvälisesti kiinnostavana toimijana hankkeissa. Aiemmin Suomessa ei ole ollut kirjallisuuden alan kokoavaa toimijaa, joka olisi voinut toimia kumppanina EU-hankkeissa. Näin Tekstin talo voi osaltaan kasvattaa teksti- ja kirjallisuusosalalle tulevana vuosina saatavaa rahoitusta, kun rahoituslähteiden kirjo laajenee myös maan rajojen ulkopuolelle. Samalla Tekstin talo lisää kulttuurivaihtoa, osaamisen karttumista ja suomalaisen kirjallisuuden tunnettuutta maailmalla.

Tekstin talolla on myös yhteiskunnallinen merkitys osallisuuden ja yhteisymmärryksen parantamisessa, sillä se tarjoaa mahdollisuuksia kohtaamiseen, keskusteluun ja sananvapaustyön vahvistamiseen.

Kustannukset ja rahoitustarve

Tekstin talon käynnistäminen ajoittuu vuoteen 2023. Vuokrasopimus toimitiloista on tarkoitus solmia 10 vuodeksi. Käynnistämisen yhteydessä tehdään muutostöitä, joiden kustannukset jaksottuvat kymmenelle vuodelle vuokriin. Sen sijaan aloituskustannuksista kalusteisiin, tekniikkaan, visuaaliseen ilmeeseen, toiminnan käynnistämiseen, tiedotukseen ja uusiin työvälineisiin liittyvät kustannukset ajoittuvat juuri vuodelle 2023. Muutostyöt tehdään tammi-toukokuussa, muutto kesä-heinäkuussa ja toiminta käynnistyy elokuussa 2023. Tuloja varsinaisesta toiminnasta ja ulosvuokrauksesta

ennätä vuonna 2023 kertyä vain osalta vuotta. Kaiken kaikkiaan, vuonna 2023 menot ovat runsaat 600 000 €. Tästä omalla rahoituksella on tarkoitus kattaa runsaat 80 000 €, yksityisellä rahoituksella runsaat 100 000 €, Helsingin kaupungin rahoituksella 45 000 € ja OKM:n rakennetuella 75 000 € eli kaikkiaan 300 000 € eli puolet kustannuksista.

Tulevina vuosina rahoituslaskelmassa arvioidaan vuokratuottojen ja varsinaisen toiminnan tuottojen kasvavan niin, että käynnistysvaiheen 2023–25 päätyttyä oman rahoituksen osuus nousisi jo yli 50 % rahoitustarpeesta. Julkista tukea Tekstin talo hakee toimintavaiheessa 2026 alkaen osaan toiminnan rahoituksesta Helsingin kaupungilta ja OKM:ltä, samassa suhteessa kuin avustuskelpoisen toiminnan arvioidaan vaikuttavan alueellisesti ja valtakunnallisesti. Vuotuinen budjetti käynnistysvaiheen päätyttyä on noin 500 000 € ja siitä 250 000 € olisi oman rahoituksen osuus.

Yhteenveto

Tekstin talon myötä kirjallisuus- ja tekstilähtöisen kulttuurin alalle syntyy Suomeen ainutlaatuinen yhteisö uudella toimintamallilla, valtakunnallinen tiedotuskanava kirjallisuus- ja tekstilähtöisille tapahtumille, uusia monialaisia, osallisuutta korostavia tapahtumakonsepteja, tekijöiden osaamista ja hyvinvointia vahvistavat toimintamuodot niin Tekstin talon ja sen jäsenorganisaatioiden kuin koko suomalaisen kirjallisuus- ja tekstikulttuurikentän käyttöön. Hanke luotaa uusia toimintatapoja ja tuottaa kentälle tietoa ja malleja.

Tekstin talo on luova keskittymä, joka palvelee alueellisesti ja valtakunnallisesti ja myöhemmin myös osana kansainvälisiä verkostoja. Se luo kohtaamisia, synergiaa ja vetovoimaa koko tekstialalle. Tekstin talo on tieteen ja taiteen risteämiskohta, tekijöiden ja lukijoiden kohtaamispaikka ja kolmannen sektorin ajatushautomo. Kirjallisuuden tila lyhentää matkaa ammatillisuuteen ja mahdollistaa uusien yhteistyöhankkeiden syntyminen. Tila tuo eri toimijoiden jo olemassa olevat yleisöt yhteen ja sisällöt saavutettavammiksi sekä mahdollistaa aivan uudenlaisten konseptien ja tapahtumien järjestämisen.

Tekstin talo on paikka, jossa voi luoda, tehdä ja osallistua. Tekstin talo tarjoaa kansalaisuutta ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta voimistavia taitoja ja sisältöjä kaikkien saataville. Se tekee lukutaitoa näkyväksi ja uudella tavalla vetovoimaiseksi. Tiede ja taide kuuluvat kaikille, eivät vain asiaan vihkiytyneille – siksi tarvitaan avoin, kutsuva tila, jossa kaikki pääsevät osaamisesta ja sisällöistä osallisiksi. Tällä on kauaskantoisia seurauksia koko suomalaiselle kirjalliselle kulttuurille, sen toimintamahdollisuuksille ja valmiuksille sekä monialaiselle yhteistyölle. Pohjimmiltaan Tekstin talo vahvistaa ilmaisunvapautta ja demokratiaa.

Tekstin talon käynnistämiseen tarvitaan yhteisen tahtotilan lisäksi käynnistysrahoituksena 300 000 euroa vuodelle 2023. Tällä rahoituksella mahdollistetaan kauaskantoiset positiiviset vaikutukset koko kirjallisuus- ja tekstialalle.

Vastaan mielelläni kansanedustajien ja valiokuntaneuvosten mahdollisiin kysymyksiin. Voin myös tarvittaessa toimittaa kirjallisesti tarkemman budjetin koskien vuotta 2023, rahoitusanalyysin 2023–25 sekä asiakasvirtalaskelmat 2023–25.

Laura Serkosalo

Toiminnanjohtaja, Tekstin talo ry